

Лілія ДЖУФЕР,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 231
Соціальна робота, спеціалізація «Соціальна педагогіка»,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка,
науковий керівник:
Тетяна ЛОГВИНЕНКО,
докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри соціальної
педагогіки та корекційної освіти,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ДІТЬМИ ТА МОЛОДІЮ У СФЕРІ ДОЗВІЛЛЯ

Організація дозвілля дітей і молоді є складним і багатоаспектним процесом, на який суттєво впливає низка чинників, зокрема, економічні, соціальні, культурні, технологічні та інші. Сучасні соціальні виклики ускладнюють реалізацію завдань професійної діяльності соціальних педагогів із забезпечення умов для ефективного дозвілля дітей і молоді. Серед труднощів, які доводиться долати фахівцям соціальної сфери: недостатнє фінансування, соціальна ізоляція окремих груп населення, низька зацікавленість дітей та молоді, недостатня професійна підготовка до організації дозвіллєвих заходів соціальних працівників тощо.

Огляд науково-педагогічних джерел свідчить, що питання вільного часу і дозвілля постійно є об'єктом наукових зацікавлень сучасних дослідників соціально-педагогічної діяльності, де провідну роль відіграє соціальний педагог-аніматор. У наукових працях дослідників сучасного дозвілля значна увага звертається на розкриття та різноаспектне обґрунтування суті поняття «вільний час». Воно розглядається науковцями як домінуючий простір, де відбуваються духовний і фізичний розвиток людини.

Сучасна вітчизняна практика організації дозвіллєвої діяльності поряд із фахівцями цієї галузі (культпрацівники, вихователі та інші), що традиційно у

ній працюють, аналізує професійну діяльність соціальних працівників соціальних педагогів, функціональними обов'язками яких, поряд з іншими важливими завданнями, є організація дозвіллевої діяльності у різних формах.

Варто, на нашу думку, наголосити, що однією з нових складових соціальної педагогіки стала розвиватись «педагогіка дозвілля». Розглянемо декілька ключових термінологічних понять цієї галузі соціально-педагогічного знання – «дозвілля», «діяльність», «дозвіллева діяльність». У сучасній соціально-педагогічній теорії відсутній уніфікований, єдиний підхід щодо визначення дефініції «дозвілля», а також наукового тлумачення поняття «вільний час». Частина науковців ототожнюють вільний час з його позанавчальним (позаробочим) видом, включаючи до нього особисті справи і домашню працю та інші види життєдіяльності особистості, які не є вільними. Інші представники дослідницької спільноти розуміють під вільним часом лише значну частину позаробочого часу, вільну від задоволення найнеобхідніших базових потреб особистості [1].

Дозвіллеву діяльність переважна більшість науковців розглядають як частину соціального виховання і виховну технологію. Наголошується, що вона є важливим чинником позитивної соціалізації дитини, оскільки забезпечує сприятливі умови для її саморозвитку та самовдосконалення. Дозвілля молоді – важлива сфера розвитку особистості, що сприяє формуванню наукового світогляду, моральної культури особистості, її естетичних поглядів і смаків. У її процесі у людини виробляється вміння обстоювати духовні цінності, підтримувати норму здоров'я тощо [2].

Структура дозвілля складається із декількох рівнів, що відрізняються один від одного психологічною і культурною значимістю, емоційною вагомістю, ступенем духовної активності. Найпростіший вид дозвілля – відпочинок. Він призначений для відновлення витрачених під час роботи сил і поділяється на активний і пасивний.

Пасивний відпочинок характеризується станом спокою, що знімає втому та відновлює сили.

Активний відпочинок, навпаки, відтворює сили людини з перевищенням вихідного рівня. Він, на відміну від пасивного, потребує певного мінімуму нових сил, морально-вольових зусиль і підготовки.

Дослідники виділяють три основні функції активного відпочинку:

- відновлювальну;
- розвивальну;
- гармонізації [3].

Особливостями дозвілля в наш час є переважання у ньому пасивних форм проведення, які в основному мають інформаційно-розважальне спрямування. Особливості соціально-педагогічної діяльності з організації дозвілля дітей та молоді полягають у необхідності використання різноманітних управлінських (менеджерські, маркетингові, організаційні і технології у сфері спорту, культури, мистецтва, розваг тощо).

Дозвіллево-розважальний напрям діяльності соціального педагога передбачає організацію культурного дозвілля дітей та підлітків, розвиток спілкування з однолітками у різних формах ігрової та дозвіллево-розважальної діяльності, поліпшення психологічного здоров'я, зняття психологічної напруги.

Дозвіллева діяльність ґрунтується на принципі інтересу. Якщо учням буде нецікаво брати участь у відпочинковому заході, то він просто не піде на нього. Тому соціальному педагогові важливо враховувати конкретні інтереси і запити своїх вихованців, формувати їхні інтереси, спрямовувати у потрібне русло.

Такі форми дозвілля, як самостійні об'єднання учнів за інтересами, ігрові програми, масові свята (концерти, конкурси, свята, змагання, фестивалі) та інші, є сприятливими для різнобічного розвитку школярів. Учні мають можливість оцінювати себе, розвивати свої позитивні якості, задовольняти власні інтереси, здібності тощо. В умовах спільного з однолітками дозвілля створюються умови для формування груп за інтересами, розширення сфери спілкування, розвиток і зміцнення товариських стосунків.

У процесі колективного проведення вільного часу відбувається зміцнення

почуття товариства, формування навичок дотримання нормам поведінки, розвиток позитивних інтересів, навичок дотримання здорового способу життя. Ефективність роботи соціального педагога із соціального виховання підлітків і молоді, організації їхнього змістовного дозвілля значною мірою залежить від його професійного рівня. Соціальний педагог у процесі художньо-творчої діяльності з вихованцями досить часто має виступати в ролі сценариста, організатора, режисера-постановника різноманітних театралізованих заходів (театралізованих і збірних концертів, вечорів, розважальних програм, свят), а тому він повинен володіти як професійними, так і специфічними знаннями й уміннями.

Тому можна зробити висновок про те, що підготовка соціального педагога має передбачати формування професіонала, який володіє організаційно-управлінськими уміннями та навичками [4].

Отже, соціальний педагог як організатор дозвілля, повинен володіти як професійними, так і психолого-педагогічними якостями, орієнтуватися у соціокультурному просторі та володіти якостями керівника.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Залібовська-Ільницька З. Соціокультурна анімація: теорія і практик. Актуальні проблеми соціальної сфери : збірник статей студентів і викладачів / за заг. ред. Н.П. Павлик. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2020. Вип. 10. 148 с.
2. Максимовська Н. Соціально-педагогічна діяльність зі студентською молоддю у сфері дозвілля: анімаційний підхід : монографія. Харків, 2015. 368 с.
3. Організація роботи у сфері дозвілля: інформаційна складова: монографія / Т.І. Ковальчук, Т.Ф. Мельничук. Київ, 2018. 535 с.
4. Сидор І.П. Теоретико-методичні засади професійної підготовки менеджерів дозвілля (Велика Британія) [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ped/2011_21/sudor.pdf